

Ny start för Sverige i EU

– Liberala utgångspunkter för en ny borgerlig regerings prioriteringar för det svenska EU-ordförandeskapet 2023

En borgerlig ny regering måste stå redo att med kraft ta sig an det svenska ordförandeskapet i EU:s ministerråd 2023. Detta kommer att kräva förberedelse och hårt arbete både under denna och den kommande mandatperioden. Därför vill Liberalerna redan i samband med Europadagen 2021 meddela en ny start för Sverige i EU.

Detta är Liberalernas prioriteringar för det svenska EU-ordförandeskapet 2023:

- **Pressa Kina och Ryssland att respektera folkrätten, mänskliga rättigheter och regelverk för internationell handel**
- **Ta initiativ till ett särskilt EU- toppmöte om rättigheter, demokrati och rättstatlighet**
- **Kraftsamla för klimatet med fokus på utfasning av fossila subventioner, ny fossilfri energi, koldioxidinfångning och en skyndsam elektrifiering av fordonsflottan.**
- **Säkra ett livskraftigt utbildnings- och forskningssamarbete med Storbritannien efter Brexit**
- **Utveckla handeln med fokus på friare handel med Sydostasien**
- **Gör upp om ett system där alla medlemsländer delar på ansvaret för asylsökande som söker skydd i EU**

Sverige, Europa och världen måste lösa ett antal stora problem. Hit hör såväl yttre som inre hot mot kontinentens liberala demokratier, klimatkrisen, flyktingströmmar och en global ekonomi som stängts ned under den långdragna covid-pandemin.

Liberalerna anser att dessa problem bäst kan lösas tillsammans – och att EU är den bästa möjligheten till sådant samarbete. Därför kommer vi i valet 2022 att söka förtroende för att samarbeta om vår tids stora problem. Ett avgörande tillfälle att göra det kommer kort efter valet: Redan det första halvåret 2023 är Sverige ordförande för EU:s ministerråd. Detta måste ges högsta prioritet av en borgerlig ny regering. Liberalerna vill vara garanten för att så sker.

Behovet av ett enat Europa är större än någonsin. Alla Europas länder har att hantera hot som kommer utifrån, såsom den ekonomiska och politiska utmaningen från ett expanderande Kina. Där

leder president Xi Jinping världens näst största ekonomi tillika världens största diktatur, och ett land där hållbarhet och mänskliga rättigheter är satta på undantag. Samtidigt visade sig USA under Donald Trumps presidentskap vackla i sin historiska roll som garant till efterkrigstidens liberala världsordning. Det kan inte tas för givet att USA under Joe Bidens ledningen kan återta den globala ledarrollen som landet en gång hade, inte minst mot bakgrund av de handelspolitiska spänningarna med just Kina och de senaste årens oförutsägbara utrikespolitik. Därtill utgör den ryska regimen under president Vladimir Putin ett allt större hot mot Europa, såväl militärt som genom försöken att splittra EU-länderna med desinformation och cyberkrigföring.

Krafterna runt omkring Europa som vill unionen illa är därmed starka. Det ställer krav på Europa att vilja och kunna leda den fria världen. Det ställer krav på oss att ta ansvar för vår egen säkerhet och för det globala klimatarbetet. Samtidigt växer hoten inifrån: I Ungern och Polen styr nationalistiska regeringar som öppet kränker rättsstaten och vill stänga EU mot omvärlden. Främlingsfientliga och populistiska krafter återfinns också runt om i unionen samtidigt som det brittiska utträdet har inneburit att en stark röst för frihandel och rättsstat saknas.

Liberalernas recept mot dessa faror är ett kraftfullt EU som håller ihop, där vi samarbetar ännu tätare än idag. Ett EU som rustas för framtiden och som ges verktyg att möta hoten mot vår kontinent och leverera lösningar på problem som vi bara kan hantera tillsammans. Där den nuvarande regeringen alltför ofta framstår som motvilliga européer måste en borgerlig ny regering åter placera Sverige i Europasamarbetets kärna. Bara så kan vi på allvar föra Europa ut ur coronakrisen, återstarta ekonomin samt lösa gränsöverskridande framtidsfrågor inom forskning, infrastruktur, migration, brottsbekämpning, utrikespolitik och bistånd. Därför krävs en ny start för Sverige i EU, detta är Liberalernas prioriteringar för det svenska EU-ordförandeskapet 2023.

Liberalerna och en borgerlig regering har gjort det förr

Det är lätt om att teoretisera om den uppgift som ligger på en svensk regering 2023. Det kommer att vara desto svårare i den komplexa situation som väntar. All världens problem kommer att hamna på dagordningarna i Bryssel, Strasbourg och Stockholm under vårt ordförandeskap. Därtill utgör ett ordförandeskap bara en del av flera pågående politiska processer i Europa. Lyckligtvis kommer Liberalerna och svensk borgerlighet väl rustade för uppgiften: samma partier har nämligen haft samma ansvar tidigare.

Under regeringen Reinfeldt 1:s ordförandeskap 2009 var sakfrågorna andra men mycket i dynamiken sig likt. Grunden för nuvarande institutionella förhållanden i unionen hade lagts även om Lissabonfördragets ikraftträdande fortfarande var osäkert. Klimatkonferensen i Köpenhamn utgjorde en huvudpunkt såväl som hanteringen av finanskrisen och efterdyningarna av den ryska aggressionen i Georgien. Då som nu var Liberalernas uppgift därtill att blåsa liv i Europapolitiken efter en reformtrött och osäker rödgrön regering. Då som nu skedde ordförandeskapet i en trio tillsammans med Frankrike och Tjeckien.

Vad kan Liberalerna och svensk borgerlighet lära av detta i dag? Noggrann förberedelse är en läxa. Regeringens två övergripande ambitioner var då att EU skulle fortsätta att ta ansvar för klimathotet och att EU skulle gå stärkt ur den ekonomiska krisen. Andra viktiga prioriteringar var att EU skulle

fortsätta att utvecklas mot ett tryggare och öppnare Europa genom antagandet av ett ambitiöst Stockholmsprogram, att EU skulle anta en särskild strategi för Östersjön samt att EU:s roll som global aktör skulle stärkas och fortsätta framsteg nås i utvidgningsprocessen. Det och hur arbetet skulle förändras om Lissabonfördraget antogs under förberedelseperioden kom att utgöra föremål för ett omfattande planeringsarbete i regeringskansliet. Detta bör tjäna som en central slutsats i förberedelsen inför 2023.

Ordförandeskapet 2023, i samverkan med Frankrike och Tjeckien

Frågorna är andra men laguppställningen känns igen. Det svenska ordförandeskapet kommer att bero på utfallet av samarbete med Frankrike och Tjeckien. Misslyckas detta kan tiden komma att kännetecknas av franskt frihandelsmotstånd och tjeckiskt ifrågasättande av asylrätten. Lyckas samarbetet kan Sverige förstärka Tjeckiens frihandelsvänlighet och Frankrikes ambitioner att finna breda uppgörelser om viktiga problem.

Vilken regering som styr i Tjeckien är ovisst, men landet förefaller vilja föra en fortsatt EU-utvidgning till samarbetets dagordning. Däremot måste det vara prioriterat att eventuella slutförhandlingar om asylpolitiken blir ett ansvar för en borgerlig ny svensk regering i stället för den tjeckiska regeringen.

Frankrikes ordförandeskap kommer att vara noggrant förberett och präglas av den dynamik som den samtidigt pågående valrörelsen driver fram. Under det förra franska ordförandeskapet inträffade både finanskris och krig i Georgien, denna turbulens är ihågkommen i Paris. Så har också Emanuel Macron skickligt styrt pågående processer inom EU inom till att gynna fattandet av stora beslut under det franska ordförandeskapet.

Framförallt kommer de tungt vägande slutsatserna från den med det portugisiska ordförandeskapet samtida konferensen om Europas framtid att hanteras under denna period.

Sverige kan inte stå oförberedd inför denna dynamik. Detta ställer stora krav redan på den nuvarande svenska regeringen. Utan ett stenhårt förhandlingsarbete inför och under de franska och tjeckiska ordförandeskapen blir möjligheterna att åstadkomma positiv förändring beskuren. Detta är också i högsta grad beroende av hur den politiska utvecklingen fortgår i dessa länder. Beredskap bör finnas för ett scenario där exempelvis en ny fransk president ämnar kullkasta stora delar av den nuvarande inriktningen.

1. Tryggare tillsammans: stärk Europa mot yttre och inre hot

Efter kommunismens sammanbrott så hoppades många att totalitära tendenser en gång för alla var på tillbakagång och att utvecklingen skulle leda stadigt framåt mot mer frihet. Tyvärr går den utvecklingen nu på många håll åt fel håll i Europa och runt om i världen. Denna utveckling hanterar Europas demokratier bäst tillsammans.

Liberalerna vill prioritera att EU bedriver en tydlig politik mot Kina och Rysslands aggressiva politik mot Europas länder. Vi ser gång på gång hur dessa auktoritära stormakter försöker att splittra och försvaga länder med den liberala samhällsmodellen. Tillsammans har EU:s medlemsstater långt bättre möjligheter att stå emot.

I och med Lissabonfördraget har det roterande ordförandeskapet för EU:s ministerråd en svagare ställning inom utrikespolitiken: Inte minst genom inrättandet av befattningen Europeiska unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik. Likväl har ordförandeskapet fortsatt goda möjligheter att rikta unionens uppmärksamhet mot viktiga frågor. Sverige bör använda den makten till initiativ för att pressa Kina och Ryssland att respektera folkrätten, mänskliga rättigheter och regelverk för internationell handel. Samtidigt bör närmare band fortsätta odlas med demokratier i dessa länders närhet. Därtill bör Sverige tillsammans med likasinnade EU-länder driva på för en politik som inom ramen för klimatomställningen minskar Europas beroende av energiimport från Ryssland. Dessutom behöver unionen reformeras för att kunna agera snabbare och mer effektivt. Därför krävs att beslutsfattandet förenklas, särskilt i beslut om sanktioner mot länder som begår brott mot grundläggande fri- och rättigheter. Följaktligen behöver arbetet för att begränsa vektorätten i utrikespolitiken fortsätta under det svenska ordförandeskapet.

Sverige behöver också rikta uppmärksamhet mot Europas inre hot. Till dessa hör naturligtvis sådant som terrorism, trafficking och narkotikasmuggling, men här menas särskilt den pågående urholkningen och demokratiska och rättsstatliga värden runt om i Europa. Exempel på denna utveckling finns runt om i unionen, men är särskilt tydlig i Ungern och Polen. Denna utveckling är oroande och oförenlig med EU:s grundvärden. Därför bör det svenska ordförandeskapet ta initiativ till ett särskilt toppmöte om rättigheter, demokrati och rättsstatlighet inom unionen. Detta bör syfta till sådant som att få på plats en snabb och effektiv MR-mekanism inom unionen, att värna medias oberoende, att stärka EU:s byrå för grundläggande rättigheter, att förbättra romers situation i Europa och stärka skyddet för HBTQ-personer. Vidare bör det svenska ordförandeskapet på alla nivåer lyfta frågor om mänskliga rättigheter, skydd mot diskriminering och ökad jämställdhet. Detta behöver inte minst gälla i kontakterna med EU-kommissionen, som allt för länge dragit många av dessa frågor i långbänk.

2. Kraftsamling för klimatet: En skjuts för grön energi, teknik och forskning

För att nå Parisavtalets klimatmål krävs ett brett klimatsamarbete inom Europa, baserad på en teknikoptimistisk politik och smarta investeringar. Ett svenskt ordförandeskap bör driva på för ett Europa som kraftsamlar för klimatet. De klimatframsteg som nu görs behöver förstärkas, de lösningar som finns lösas upp. Subventioner till fossila drivmedel behöver fasas ut samtidigt som ny grön och fossilfri energi tar vid. Sverige bör därtill särskilt prioritera arbetet med förstärkta styrmedel där förorenaren betalar, samtidigt som fortsatt arbete krävs om arbetet med koldioxidinfångning och lagning (CCS-teknik) runt om i Europa skyndsamt behöver utökas. En dimension av detta arbete kan bli att de gröna i Tyskland ser ut att kraftigt stärka sitt inflytande på den tyska politiken, Sverige bör vara särskilt redo att ta sig an de utmaningar detta skapar avseende energisystemet där en svensk regering bör försvara en teknikneutral grundsyn och jämlika spelregler.

Också forskningspolitiken kommer att behöva omfattande uppmärksamhet under perioden. Ett livskraftigt utbildnings- och forskningssamarbete behöver säkras med Storbritannien efter Brexit. En skyndsamt elektrifiering av fordonsflottan rullas ut. I dag når inte alla medlemsländer upp till EU:s mål om att avsätta tre procent av BNP till forskning. Pandemin och klimatkrisen visar att det inte är hållbart att underprioritera forskningspolitiken, detta bör ett svenskt ordförandeskap sätta på dagordningen.

Den snabba teknikutvecklingen innebär även att politiken inte kan skilja från att se över och utveckla regleringen av innovativa sektorer. I många fall behöver gamla regelverk lättas upp: detta gäller inte minst den framväxande delningsekonomi som både kan utgöra en pusselbit i arbetet för ökad klimathållbarhet såväl som för framväxten av nya jobb. I andra fall behöver EU kliva fram och skapa gemensamma standarder för hanteringen av problem i spåren av användningen av ny teknik: ett exempel på detta har varit upprättandet av dataskyddsförordningen GDPR, arbetet för en liknande reglering av artificiell intelligens bör fortgå.

3. Globalt ledarskap mot globala problem: utveckla handeln och gör upp om migrationen

Donald Trumps presidentskap följt av coronapandemin har skakat om den globaliserade värld många kommit att ta för given. Ett liberalt kärnuppdrag för kommande år kommer att vara att återbygga en världsordning som bygger på regler, samarbete och tillit. En prioriterad del av detta arbete måste vara att stärka arbetet för en friare handel. Detta behöver omfatta att utveckla och modernisera Världshandelsorganisationen (WTO). Men också att från EU:s sida fortsätta att driva på för handelsliberaliseringar där intresserade länder, oavsett om de är OECD-länder, tillväxtekonomier eller utvecklingsländer, deltar och förhandlar investerings- och frihandelsavtal. Ett geopolitiskt prioriterat område för ett svenskt ordförandeskap bör vara att uppmuntra en intensifiering av arbetet för friare handel med Sydostasiatiska nationers förbund (Asean-länderna).

Under det svenska ordförandeskapet bör även arbetet för en ny gemensam migrationspolitik i EU stå i fokus. Rätten att söka asyl är en central del av Genèvekonventionen som varje EU-land har åtagit sig att följa. Nu behöver EU nå en överenskommelse om ett system där alla medlemsländer delar på ansvaret för asylsökande som söker skydd i EU. Det är inte sannolikt att detta kan uppnås under det tjeckiska ordförandeskapet. Därför bör Sverige utöva ledarskap och prioritera att få slutförhandlingarna i mål så att en överenskommelse om en ny europeisk asylpolitik kan nås under det svenska ordförandeskapet.

Åter till Europasamarbetets kärna

Det var längtan efter friheten som var drivkraften i bildandet av den europeiska unionen. Det var jakten på ett motgift mot kommunism, nazism och fascism som de fria västerländska demokratierna valde att gå samman. Europa var då en kontinent som aldrig lyckats sluta fred med sin stora förbannelse: splittringen människor emellan. EU valde frihet och demokrati framför förtryck och diktatur, marknadsekonomi och frihandel framför planekonomi och protektionism, fred och tolerans framför krig och främlingsfientlighet.

Det är också värderingar värda att stå upp för idag, likväl som att den europeiska unionen utgör en form för samarbete som är värd att lösa de problem vi har i dag. Ska Europa återhämta sig från coronakrisen krävs en utvecklad inre marknad och mer frihandel. Senare års diskussioner om en nyprotektionistisk strategisk resiliens och kortade värdekedjor på politisk väg bör rullas tillbaka.

Vår tids utmaningar förutsätter att politiker på ett seriöst och underbyggt sätt visar väljarna hur samarbetet garanterar dessa friheter såväl som löser de problem som präglar varje tid. Därför är Liberalernas besked tydligt: en borgerlig ny regering måste stå redo att med kraft ta sig an det svenska ordförandeskapet i EU:s ministerråd 2023. Många av de prövningar detta kommer att innebära känner ännu ingen till. Men vi vet redan i dag att Sverige och Europa behöver stärkas mot inre och yttre hot, slå vakt om liberala grundvärden, kraftsamla för klimatet, utveckla handeln och göra upp om migrationen.

Liberalerna vill göra detta till huvudprioriteringar för den nya borgerliga regeringens arbete inför ordförandeskapet. Liberalerna vill åter föra Sverige till Europasamarbetets kärna.

